

особистих імен. До другої відносять побудову синтаксичного дерева речення, при якому не враховують більшу кількість омонімів, що були виявлені на першому етапі морфологічного аналізу.

Результати роботи синтаксичного аналізу, в свою чергу, враховуються контекстним семантичним аналізом для того, щоб оптимізувати процес побудови асоціативних зв'язків контексту між словами, фразами та цілими реченнями в ієрархічній сітці бази знань. Саме структура вхідного речення є основою для подальшого семантичного аналізу. Але вона не завжди є однозначною, тому існують декілька варіантів дерев виводу вхідної послідовності речення. Проте, тільки один вважається найбільш підходящим з точки зору семантичної інтерпретації синтаксичного дерева. Щоб виявити таке дерево, необхідно у місцях утворення альтернативних зв'язок обрати той зв'язок, що поєднує в одну синтаксичну групу найбільш близькі змістовні концепти.

Виходячи із вище зазначеного, можна зробити висновок, що на сучасному етапі розвитку лінгвістичної та інформаційної наук, питання семантичного аналізу є одним із нагальних так таким, що потребує всебічного дослідження. У подальшому доцільно зосередити увагу на розробках у галузі формальної граматики та механізмах реалізації розуміння та відображення смислового навантаження словосполучень й цілих текстів.

Література

- Арнольд И.В. Стилистика. Современный английский язык / И.В. Арнольд. – М. : Флинта, 2002. – 384с. Булыгина Т.В. О границах между сложной единицей и сочетанием единиц // Единицы разных уровней грамматического строя языка и их взаимодействие / Т. В. Булыгина. – М.: Наука, 1969. – С. 224. Новиков А.И. Семантика текста и ее формализация / А.И. Новиков. – М.: Наука, 1983. – 215 с. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2010. – 844 с. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник / О.О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 712с. Словарь Филолога. Энциклопедический словарь филолога [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://slovarfilologa.ru/185/>. Сокирко А.В. Семантические словари в автоматической обработке текста: По материалам системы ДИАЛИНГ: диссертация ... кандидата технических наук: 05.13.17 / А. В. Сокирко. – Москва, 2001. – 120 с. Daskal M. New "Revolution in Linguistics" / Daskal M., Margalit A.A. // Theoretical Linguistics– 1974. – V.1. – № 1/2. – P. 195-213. Klapuri A. Semantic analysis of text and speech / A. Klapuri. – F. : ISPTUT, 2007. – 24 p.

УДК 811.111.81'375.45

ХОДАК О.В.

(Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника)

МЕТАФОРИЗАЦІЯ ЯК ВИД СЕМАНТИЧНИХ ЗМІН У ДІЄСЛОВАХ ВІЗУАЛЬНОЇ ПЕРЕЦЕПЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ СЕРЕДНЬОГО ПЕРІОДУ

Стаття розглядає проблему розвитку семантики дієслів англійської мови середнього періоду. Встановлено, що одним із головних семантичних процесів цього часу була метафоризація. У випадку дієслів візуальної перцепції метафоризація розгорталася за схемою «бачити – мислити». Мовний контакт в період норманського завоювання не змінив продуктивності цієї схеми, оскільки мови, принесені завойовниками, розвивалися за однаковими логіко-семантичними схемами.

Ключові слова: метафоризація, схема метафоризації, запозичення, лексико-семантичний клас, дієслова візуальної перцепції, дієслова мислення.

Ходак О.В. Метафоризация как вид семантических изменений в глаголах визуальной перцепции в английском языке среднего периода. Статья рассматривает проблему развития семантики глаголов английского языка среднего периода. Установлено, что одним из главных семантических процессов этого периода была метафоризация. В случае глаголов визуальной перцепции метафоризация развивалась по схеме «видеть – мыслить». Языковой контакт в период нормандского завоевания не изменил продуктивности этой схемы, поскольку языки, принесенные завоевателями, развивались по похожему логико-семантическим схемам.

Ключевые слова: метафоризация, схема метафоризации, заимствования, лексико-семантический класс, глаголы визуальной перцепции, глаголы мышления.

Khodak O.V. Metaphorization as a Type of Semantic Changes in Visual Perception Verbs in the Middle English Language. The article reviews the problem of the semantic development of visual perception verbs in Middle English. It is stated that one of the main semantic processes of that time was metaphorization. In case of visual perception verbs the metaphorization developed following the pattern “to see – to think”. The language contact in the times of the Norman Conquest introduced no changes to the productivity of this pattern. The languages, brought by the conquerors, followed the same metaphorization patterns as the Old English.

Key words: metaphorization, metaphorization pattern, borrowings, lexical semantic classes, visual perception verbs, mental verbs.

Мова як явище системного характеру постійно перебуває в процесі взаємодії з іншими системами. Це віддзеркалюється завдяки змінам у словниковому складі, що виступає мостом, через який зовнішні фактори можуть чинити вплив. Здатність мови реагувати на швидкозмінні реалії життя викликає особливий інтерес у сучасному суспільстві, де міжкультурна комунікація перейшла в розряд щоденно-побутових явищ. За таких умов загострюється актуальність відомих історії прикладів мовних контактів. Поглиблене вивчення їх особливостей дає змогу краще розуміти закони, за якими мова розвивається сьогодні. Одним із аспектів діахронічного дослідження мов, що перебувають у контакті, є еволюція їх семантики. Уперше цим питанням зацікавився М. Бреаль, розробивши класифікацію видів семантичних змін, яка згодом була доопрацьована Г. Паулем. Особливості семантичного розвитку слів в умовах мовного контакту дослідили Е. Хауген та У. Вайнрайх. Незважаючи на те, що інтерес до семантичних особливостей мов зростає в останні роки, відносно мало уваги приділялося такому аспекту мовного розвитку, як метафоризація значення слів у діахронії. Вагомою працею з цього питання є книга Дж. Лакофа та М. Джонсона під назвою «Метафори, поруч з якими ми живемо». Історичний аспект генезису семантики досліджували Є. Свестер та Е. Клос-Трагот. Проте на сьогодні проблема метафоризації у мовах, що перебувають у контакті, не є достатньо дослідженою та представленою в лінгвістичній літературі, що і зумовлює **актуальність** нашого дослідження.

Мету нашої роботи вбачаємо в дослідженні впливу запозичень на розвиток значень дієслів. Відповідно до мети роботи було поставлено такі **завдання**: проаналізувати семантичні особливості дієслів англійської мови давнього періоду, які належать до лексико-семантичного поля візуальної перцепції; виокремити основні та другорядні значення дієслів; виявити спільні та відмінні значення полісемічних дієслів; охарактеризувати стан цієї лексико-семантичної групи в умовах лінгвістичного контакту; простежити вектори розвитку семантики дієслів при нових соціолінгвістичних умовах.

Предметом дослідження є метафоризація як основний вид семантичних змін у системі дієслова англійської мови середнього періоду. **Об'єктом** дослідження є дієслова візуальної перцепції, які зазнали змін чи були запозичені в часи англо-норманських мовних контактів.

Мова еволюціонує у площинах форми та змісту; тож закони мовних змін стосуються одночасно всіх структурних рівнів: від фонетичного до синтаксичного. Але, якщо, традиційно питання еволюції різного виду форм є предметом численних досліджень, починаючи з XVII ст., то регулярність семантичних змін у мові почали серйозно досліджувати лише наприкінці XIX ст. Перша спроба класифікувати види семантичних змін зроблена М. Бреалем. Він зазначає, що розвиток лексеми може відбуватися шляхом звуження чи розширення її значення (спеціалізації або генералізації) [за Траугот 2011, с. 51]. Більш розширену класифікацію пропонує Г. Пауль. У її основі лежить логічний принцип, який ґрунтується на протиставленні значень слова до і після зміни. Згідно з цим критерієм вчений виділяє такі можливі сценарії семантичних змін: звуження або спеціалізація значень; розширення значення; перенесення значення на основі асоціативних зв'язків, засноване на зовнішній схожості предметів, їх функцій тощо; погіршення/покращення значення [Березін 1984, с. 110]. Ці класифікації семантичних змін з певними поправками є актуальними та широко використовуються і сьогодні.

До середини 50-х років XX ст. дослідження семантичних змін проводяться поза межами проблеми мовних контактів. Питання про те, що семантичний генезис слова може відбуватися через вплив запозичень, уперше розглядалося Е. Хаугеном. Він зауважив, що значення слова взаємодіє зі значенням запозиченого відповідника та, у результаті, зазнає змін, що дозволяє уникнути непорозуміння [Haugen 1950, с. 215]. У. Вайнрайх досліджував питання адаптації запозиченої лексеми до мови-реципієнта. Під терміном «лексична інтерференція» автор розумів процес зміни значення запозиченого слова внаслідок його пристосування до нової мови [Вайнрайх 1979, с. 22]. Відносно новою в лінгвістичній науці є пропозиція Дж. Лакофа та М. Джонсона досліджувати метафоризацію як домінуючий вид семантичного генезису слова. Діахронічний аспект розвитку метафоризації описано

Є. Свестер. Важливість її підходу полягає в тому, що вчена розкриває подібність генезису дієслів окремих лексико-семантичних класів у споріднених мовах. Оскільки будь-яка мовна зміна – це результат процесу відображення реальності у свідомості мовців, то така взаємодія людини та світу у загальнолюдській мові та у всіх її регіональних варіантах виражається за допомогою єдиних логіко-семантичних схем.

Є. Свестер підтверджує свою гіпотезу, доводячи, що більшість дієслів візуальної перцепції індо-європейських мов розвинули значення «знання» у результаті метафоризації. На її думку цей процес базувався на загальнолюдській властивості розглядати речі фізично та осмислювати побачене водночас [Sweester 1984, с. 33]. Проте сценарії семантичного генезису слів розділилися. Дослідник історії індоєвропейських мов К. Бак описує це на прикладі прото-індоєвропейської корінної морфеми **weid*. У латинській, грецькій та балто-слов'янських мовах вона позначала поняття «бачити». У грецькій, кельтській та германських мовах – поняття «знати». Водночас, корінь **spek* належав у згаданих мовах до сфери зорового сприйняття та ментальної діяльності одночасно [цит. за Sweester 1984, с. 16].

На прикладі давньоанглійської мови можемо продемонструвати теорію К. Бака. Давньоанглійське слово *scēawian* мало значення «бачити, розглядати, досліджувати, читати». Водночас дієслів зорового сприйняття від кореня **weid* в давньоанглійській мові не було за даними словників.

Після норманського завоювання Британії англійська мова запозичила субстантивоване дієслово *view* в XV столітті. Етимологічний генезис цього слова можна зобразити за допомогою такої схеми: *view* (англ.) < *veoir* (фран.) < *videre* (лат.) < *weid* (ін.-євр.). Англійська мова середнього періоду отримує дієслово від кореня *-weid* зі значенням фізичного зорового сприйняття. До цього часу слова від цього кореня, іменники, прикметники чи дієслова позначали різні види розумової діяльності. Наприклад, давньоанглійське слово *wisean* означало «робити когось мудрим, передавати знання». Окрім того, воно також мало й інше, очевидно похідне, значення «показувати, спрямовувати, вчити».

Вищеописаний приклад доводить, що в англійській мові на великому відрізку часу зберігав продуктивність індоєвропейський механізм метафоризації, властивий дієсловам зорового сприйняття. Від праіндоєвропейських коренів зорового сприйняття в різних мовах утворювалися дієслова, що позначали розумову діяльність. Прикладом цього процесу в давньоанглійській мові є вищезгадане дієслово *scēawian* та похідне від нього *gescēawian*. Обидва дієслова мали значення «читати», що, на нашу думку, виникло в результаті отождошення процесів читання та розглядання певного предмета.

Особливу увагу слід приділити дієслову *ongietan*, яке означало «бачити, сприймати, розуміти». Очевидно, що дієслово *ongietan* є похідним від *gietan*, котре означало «отримати, брати, дістати». В англійській мові давнього періоду воно використовувалося одночасно і в контексті зорового, і розумового сприйняття, що підтверджується такими прикладами:

Hie Geata clifu ongietan mehton [Rodríguez, с.101]. – Тут вони могли **побачити** скелю Геата.

Ic ongeat þæt ðes middangeard wæs of swiðe manegum & mislicum þingum gegerod [Rodríguez, с.104]. – Я **зрозумів**, що цей світ був зібраний з багатьох різних речей.

Формування значень цього слова відбувалося в хронологічному порядку. На думку Т. Віллета, у таких випадках фізичне сприйняття інформації є завжди первинним, від нього абстрагується поняття ментальної обробки інформації [Rodríguez, с.104]. На прикладі дієслова *ongietan* можемо показати, що значення «сприймати, бачити» у цьому слові було первинним. Значення «розуміти, обробляти інформацію» розвинулося як похідне від нього. Така ж кореляція значень була представлена в давньоанглійському *understandan*, яке є одним із найяскравіших зразків метафоричного генезису значення слова в англійській мові. А. Файндлейтер вважає, що первинне значення цього слова було «стояти серед людей чи обставин», оскільки суфікс *under-* у давньоанглійській мові мав значення ближче до «між, поміж, серед», ніж до значення «під» [Findlater 2013, с.540]. Від значення «знаходитися серед певних обставин» дієслово генерувало значення «сприймати, бачити». Від останнього, на нашу думку, виникло нове значення «розуміти».

На основі вищеописаних прикладів робимо висновок, що процес генезису значень дієслів візуальної перцепції, у результаті якого вони переходили до лексико-семантичного класу розумового сприйняття, вплинув на значну частину словника давньоанглійської мови. Проте поряд діяли й інші схеми метафоризації, за якими дієслова набували значення «бачити». Наприклад, дієслово *wæccan* означало «спостерігати, не спати». Вочевидь, його значення було близьким до українського «пильнувати, вартувати, спостерігати». У цьому випадку значення «бачити» також утворилося, можливо, за схемою: *не спати* > *пильнувати* > *дивитися*. Окрім цього сему «бачити» мали й інші полісемантичні слова, наприклад, такі як: *warnian* («дивитися, пильнувати, попереджувати»), *onfindan* («знаходити, помічати, бачити»), *missan* («пройти не поміченими, не помітити»), *ieldan* («пропустити, не побачити»), *hāwian* («оглядати, помічати, бачити»), *giēman* («розглядати, дивитися, помічати»), *bescēpan* та *cēpan* («упіймати, побачити»).

З початком середнього періоду розвитку мови з'являється велика кількість нових понять та лексичних форм для їх вираження. Під їх впливом полісемантичні дієслова англійської мови давнього періоду змінили свої значення. Водночас деактуалізувалися деякі схеми метафоризації, такі як: «не спати > бачити», «знаходити > бачити», «отримати > розуміти > бачити», «пильно дивитися > читати».

До словника мови середнього періоду проникають давньоанглійські дієслова зорової перцепції *locian*, *seon*, *starian*, *wæccan*. До них додається багато запозичень французького та латинського походження, наприклад: *view*, *supervise*, *provide*, *envy*, *revise*, *advise*, *perceive*, *discern*, *observe*. Ці слова походять від спільного латинського кореня *-vid* (*videre*), тобто на початку своєї семантичної еволюції вони мали значення пов'язане із зоровим сприйняттям. Їхні абстрактні значення виникли завдяки дії процесу метафоризації. Але на відміну від дієслів англійської мови давнього періоду, семантичний генезис цих слів відбувався не в однорідному середовищі, а на основі двох різних мовних систем. Таке явище можна яскраво продемонструвати за допомогою дієслова *advise*. Воно використовується з XIII ст. у формі *avisen* зі значенням «роздивлятися, розглядати». Таке значення мало прототипне французьке *avisier*. Процес метафоризації значення дієслова розпочався у системі мови-донора, оскільки значення «роздивлятися» вже доповнилося значенням «розглядати» тобто «мати певну думку відносно об'єкта». Розвиток семантики дієслова продовжився у системі мови-реципієнта, де воно отримало значення «радити, давати пораду»:

Sir, I advise you that in al hast possible ye dispose you to London, bryngyng with you Thomas Hampdene, your ... (The Stonor letters and papers, 1290-1483). – Сер, я **пораджу** Вам те, що якнайшвидше я відправлю Вас до Лондона, захопіть з собою Томаса Хампдена, Вашого...

Syr, I wold avisse Hary Gorton to kepe hys tong ther, and be prevyd on hym a worsse talle then thys, or ellys say ... (The Stonor letters and papers, 1290-1483). – Сер, я **пораджу** Гаррі Гортону тримати свій гострий язик, і вберегти себе від гіршої історії ніж ця, або іншими словами...

Цікавим є те, що у сучасній французькій мові дієслово *avisier* розвинуло значення «приймати рішення», а у сполученні зі зворотним займенником (*s'avisier*) воно означає «усвідомлювати, помічати». Тобто, пройшло інший шлях семантичної еволюції, зберігши при цьому елементи значення свого прототипу.

На заміну давньоанглійського *ongietan* приходять англо-норманське *parceif*, яке означає «сприйняти, зрозуміти, бачити». У текстах англійської мови середнього періоду воно використовується, в основному, у значенні «розуміти»:

he hath reson that perceiveth wel that hit is synne ageynste the lawe of god (Chaucer, Geoffrey, 1400). – Він правильно робить, що **розуміє** добре, що саме його гріхи є противними любові Господа.

Дієслово *supervise* прийшло як запозичення з латинської мови у XV ст. у значенні «наглядати». Цікаво є те, що схоже давньоанглійське дієслово *oferseon*, яке мало значення «дивитися вниз, стежити, розглядати», з XV ст. використовується у тому ж значенні, що й *supervise*. Таким чином, розвиток значення цього слова може бути зумовлений двома

мовними процесами. З одного боку, відбувається розвиток значення на основі подібності явищ, а з іншого – дієслово використовується за аналогією до запозиченого відповідника. По суті, обидва слова пройшли однаковий шлях генерації значення, адже латинське сполучення *super+videre* та англійське *ofer+seon* первинно означали «дивитися зверху». Це доводить, що один і той самий семантичний процес може відбуватися одночасно в кількох мовах.

Такий процес не став правилом, що можна показати на наступному прикладі. Латинське слово *providere* відповідало давньоанглійському *forseon*. Проте вже в латинській мові воно було полісемантичним та позначало такі поняття, як «дивитися вперед, передбачати, діяти передбачливо». Відповідне запозичення англійської мови середнього періоду мало саме ці значення:

... *the son of my lorde Montjoy: and for the certente what my cosen shall have with her, yf God provide for them that they shall go throwe in mariage, suer yt is that of her ffader's enheritaunce ...* The Stonor letters and papers, 1290-1483. – ... син лорда Монджоя, і справді все, що моя кузина буде мати з собою, якщо Господь **зробить так, що** вони одружаться, все що вона успадкувала від свого батька...

... *wolde be than a pray to all oper nacions þat wolde conqwer, robbe, or deuouir it; wich was well provid in the tyme of the Bretons, when the Scottes and the Pyctes so bete and oppressid this lande ...* Fortescue, John, Sir, 1394?-1476. – ...стане жертвою всіх інших націй, які завоюють, пограбують та поділять її, що було добре **представлено** в часи Бритів, коли Скоти та Пікти побили та завоювали цю землю...

...*he was prudent, afor to se, / to provide that Scarsete / sholde sodeynly hym not assaille: / wherfore, hé sent his ...* Guillaume, de Deguileville, 14th cent. – ...він був чесний, він побачив що треба **забезпечити**, щоб Скарсет раптом його не заарештував, тому перед тим від послав свого...

У вищезазначених прикладах дієслово має абстрактне значення «забезпечувати певними обставинами, умовами». До періоду сучасної англійської мови воно також отримало значення «забезпечувати матеріальними благами, заробляти на життя». Тобто процес метафоризації слова, який розпочався в той період, коли воно належало до латинської мови зберіг свій потенціал до наших днів. Варто також зазначити, що еволюція значення цього слова відбувалася на основі різних асоціативних зв'язків. Якщо до запозичення в систему англійської мови активною була схема «передбачати – діяти завбачливо – забезпечувати певний перебіг подій», то в англійській мові значення розвивалося від поняття «діяти завбачливо». Водночас відповідне давньоанглійське *forseon* зберегло значення «передбачати» в середньому періоді розвитку мови:

...*on, or by any other reason or cause growen bifore the making of the saide other indentures; alwey **forseen** that this present endenture nor no graunte nor relesse therin con- teyned extend not to the ...* (Paston letters and papers of the fifteenth century). – ...або по іншій причині чи приводу, що з'явилися до укладання інших угод, **передбачили**, що теперішня угода ні гарантує ні розкриває змісту ...

Вищеописані дієслова характеризуються спільними морфологічними характеристиками, за якими ми можемо простежити їхню первинну приналежність до семантичного поля «бачити». Те ж можемо сказати і про дієслова, що були запозичені дещо пізніше, наприклад: *inspect, suspect, respect, expect, retrospect, prospect*. Те, що більшість із них були запозиченими в період ранньої нової англійської мови не дало нам змоги включити їх до матеріалів нашого дослідження, але особливості їх семантики, а саме те, що вони належать до лексико-семантичної групи дієслів мислення, доводить масштабність дії метафоричної схеми «бачити-мислити».

Водночас не всі дієслова зорової перцепції, запозичені в середньому англійському періоді, мають значення «мислити». Дієслово *glance*, запозичене в XV ст. з французької мови, не позначає ментальних процесів, оскільки його семантична еволюція відбулася за іншою схемою. Воно походить від французького *glacier*, котре означало «ковзати», тому його значення базувалося на схожості явищ «швидкий погляд» та «ковзання».

Отже, в основі нашої роботи лежить дослідження дієслів англійської мови давнього та середнього періодів, які у морфологічному чи семантичному плані мали відношення до процесів зорового сприйняття інформації та її ментальної обробки.

У результаті дослідження встановлено, що переважна кількість дієслів зорового сприйняття розгорнули вторинне значення «мислення» протягом своєї семантичної еволюції. В основі цього явища лежить зовнішня схожість, взаємозв'язок та взаємообумовленість процесів бачення та мислення, тож такий вид генезису значення дієслів базується на метафоризації. Численні приклади, знайдені як у роботах попередників, так і в ході нашого дослідження, дають нам можливість говорити про стійку продуктивну схему метафоризації «бачити – сприймати – мислити». Відображення цих логіко-семантичних відношень є характерним для всіх індоєвропейських мов, у тому числі воно зустрічається в давньоанглійській, латинській та французькій мові давнього й середнього періодів.

Як відомо, у часи норманського завоювання Британії англійська мова зазнала комплексних структурно-семантичних впливів з боку французької та латинської мов. Вони полягали у запозиченні англійською мовою дієслів з різноплановою семантикою, які витісняли з ужитку чи змінювали значення корінних дієслів. Логічно, що ці дієслова внесли в мову власні схеми метафоризації. Проте основна з них, а саме схема «бачити > сприймати > мислити» була спільною як для давньоанглійських, так і давньофранцузьких дієслів. Якщо формально репрезентація понять «бачити» та «мислити» зазнала змін в англійській мові середнього періоду, то у плані змісту розвиток дієслів зорової перцепції відповідав встановленим раніше законам.

Однак існували окремі приклади, коли та чи інша мова втрачала повнозначність слів у результаті контакту. В основному це стосувалося прикладів, у яких метафоричне значення «бачити» з'являлося в результаті реалізації інших логіко-семантичних схем.

Основний підсумок нашого дослідження полягає у виокремленні двох типів метафоризаційних процесів, які були продуктивними в англійській мові в період контакту з іншими лінгвістичними системами, а саме:

- метафоризація, в основі якої лежить перехід від поняття «бачити» до поняття «мислити». Цей тип характеризується відносною стійкістю, широкомасштабністю поля дії, одновекторністю. Він є продуктивним в англійській мові і сьогодні;

- метафоризація за схемами, що мали локальний та тимчасовий характер. В результаті мовного контакту вони втратили продуктивність. Наприклад, давньоанглійські дієслова зі значенням «бачити» втратили сему «читати». А дієслово французького походження *glance*, яке було похідним від дієслова *glacier* (ковзати), не здобуло значення «мислити», оскільки його розвиток відбувся за іншою схемою.

На нашу думку, окремої уваги потребує вивчення семантики фразових дієслів англійської мови, які на рубежі давнього та середнього періодів перейняли логічні схеми побудови значень та відтворили їх за допомогою нових морфологічних засобів. Завдяки стрімкому розвитку фразових дієслів англійська мова зберегла свій метафоричний потенціал на зламі періодів. Дослідження семантики фразових дієслів англійської мови в умовах екстралінгвістичних впливів є цікавим ще й з огляду на те, що вони стали гнучким матеріалом для інтеграції запозичених схем побудови значення завдяки своїй структурній спрощеності. Це відповідає загальній спрямованості сучасного мовознавства, яке розвивається в сукупності з процесами глобалізації та інтеграції мовних систем.

Література

- Березин Ф.М. История лингвистических учений / Ф.М. Березин. – М.: Высшая школа, 1984. – 319 с. *Вайнрайх У.* Языковые контакты. Состояние и проблемы исследования. — К.: Вища школа, 1979. – 264 с. *Пауль Г.* О принципах истории языка / Г. Пауль. – М.: Издательство иностранной литературы, 1960. – 501 с. *Findlater A.* Chambers's Etymological Dictionary of the English Language / Andrew Findlater. – London: Forgotten Books, 2013. – 611 p. *Haugen E.* The analysis of linguistic borrowing / Einar Haugen // Language. – The Linguistic Society of America, 1950. – Vol.26. – N 2. – 210-231 pp. *Rodriguez A.* Ongitan: A case study of evidentiality in Old English / Anna Rodriguez [Electronic source]. – Mode access: <http://www.unioviado.es/SELIM/revista/resources/Selim-11/04Rodriguez.pdf>. *Sweester E.* Semantic Structure and Semantic Change: English Perception-verbs in an Indo-European Context / Eve E. Sweester. – Trier: Linguistic Agency, 1984. – 43 p. *Traugott E.* Regularity in Semantic Change / Elizabeth Closs Traugott, Richard B. Dasher. – Cambridge: Cambridge University Press, 2011. – 336 p.